

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE :

In Capitală : Pentru 1 an 30 lei ; 6 luni 15 lei ; 3 luni 8 lei.
In Districte : " " 36 " " 18 " " 10 "
In Străinătate : " " 48 " " 24 " " 12 "

DIRECTOR : D. AUG. LAURIAN.

Pentru Abonamente, Anunțuri și Reclame a se adresa :

In România : La administrațiune, Pașagiul Român, Nr. 3 bis, București ; și la corespondenții ziarului din județe.
In Hamburg : La *Adolf Steiner*, Gänsemarkt, 58, Biroul central de anunțuri pentru Germania.
Pentru Franța, Anglia, Austro-Ungaria și Italia : Se va adresa la *AGENCE LIBRE*, Paris, 50, rue de Notre-Dame-des-Victoires (place de la Bourse).

ANUNCIURILE :

Linia mică pe pagina IV-a 30 bani
Reclame pe pagina II-a 5 lei. — Reclame pe pagina III-a 2 lei.
Scrisorile nefrancatase refuză. — Articollil nepublicatți nu se înapoiază
Pentru inserții și reclame redacțiunea nu este reponsabilă.

SCIRI TELEGRAFICE

DIN ZIARELE STREINE

Berlin, 29 Ianuarie.

Principele Bismark a sosit aseară aici. Visita ministrului României Sturza la principele Bismark în Friedrichsruhe se aduce în legătură cu silințele Cabinetului Brătianu, de a asigura neutralitatea României pentru cazul unei întreprinderi rusești în peninsula balcanică.

Bruzela, 29 Ianuarie.

Le Nord zice, că Rusia trebuie să privească cu neîncredere la visita ministrului României Sturza în Friedrichsruhe.

Londra, 30 Ianuarie.

Standard atribue discursului lui Tisza mare importanță și zice, că fie-care englez, fără deosebire de partid, trebuie să simpatizeze cu Austro-Ungaria, care, ca păzitorul Balcanului, ar fi anteluptătorul libertății în Europa orientală. Cu cât Anglia prețuește mai mult menținerea păcii, cu atât mai mult ar fi gata a întări mâna Austro-Ungariei.

Blaj, 30 Ianuarie.

Maghiarii au aranjat Sâmbătă un bal. Românii au arborat drept contra demonstrațiune un steag național-român. Intervenind autoritatea, a sequestrat steagul și a ordonat o perchișițiune.

Paris, 30 Ianuarie.

S'a făcut o violare a consulatului francez din Damasc (Syria). Poarta a ordonat o anchetă severă în această privință. Ziarul *Debats* spune că dacă Poarta nu va acorda o reparațiune Franței, nu va fi imposibil ca un cuirasat să fie trimis pe coastele Syriei. Ziarele nu se îndoiesc că va fi acordată Franței o reparație.

Filipopol, 30 Ianuarie.

Prințul a oferit un mare banchet ofițerilor garnizoanei din Filipopol. Prințesa muma sa și toți miniștrii asistau. Mai multe toasturi s'au ridicat pentru prosperitatea tronului.

Seara prințul a primit în audiență oficială pe consuli Englierei și Austro-Ungariei.

Prințul a plecat azi dimineață la 7 ore cu un tren special spre Rudine și Stara Zagra, întovărășit de suita sa militară și de președintele consiliului.

Budapesta, 30 Ianuarie.

Negocierile de împrumut s'au încheiat. Treizeci milioane se vor emite în rentă de aur cu 4 procente.

Petersburg, 30 Ianuarie.

La prânzul ce l'a dat ambasadorul Austriei a luat parte și Giers.

Constantinopol, 30 Ianuarie.

Înalta Poartă a adresat către Rustem-paşa o Notă, în care acesta este însărcinat de a invita pe guvernul englez ca să evacueze Zaila.

Berlin, 30 Ianuarie.

Împăratul a primit după amiază în audiență pe principele de Bismark.

Berlin, 31 Ianuarie.

Reichstagul a trimis unei comisii speciale esaminarea legii contra socialiștilor. D. Cardiff, în numele partidului imperial, a vorbit contra espatriării d-lui Windhorst; el voește ca democrația socială să fie combătută, pentru că constituie o adevărată epidemie. Totuși el anunță depunerea unor propunerii, care au de scop modificarea dispozițiilor proiectului de lege.

În cazul când aceste propunerii ar fi respinse, numai o parte din centru ar vota prelungirea de două ani cerută de guvern. Cea-l-altă parte ar vota suprimarea dispozițiilor actuale.

Roma, 31 Ianuarie.

Ziarul *Tribuna* spune că ministrul de rezel, va cere de la Parlament un nou credit de 20 milioane franci, pentru expediția italiană din marea roșie.

San-Remo, 31 Ianuarie.

Doctorul Mackenzia a găsit că inflamația de larinx a prințului imperial, s'a micșorat și umflătura constatată de curând

D-rul Englez se pronunță contra existenței unui cancer.

Sofia, 31 Ianuarie.

Guvernul a primit avizul că bande noi comandate de ofițeri ruși, se formează prin apropiere de orașul Andrianopol, spre a năvăli în Rumelia.

București, 20 Ianuarie 1888

Când privești sbuciumările lumii noastre politice, te coprinde mâhnirea. Este o deosebire atât de mare între ce ar trebui să fie și ceea ce este, încât adese-ori omul care cugetă se gândește la trecerea de vreme ce trebuiește pentru ca țara aceasta să nu mai aibă a suferi de necapacitatea majorității oamenilor săi de Stat. Fi-va de-ajuns, pentru realizarea acestui ideal, o viață de om? Câte-va elemente, ce vedem în mare parte încă risipite, puteam să fie unite și să determine intrarea vieții noastre politice pe o cale regulată? Să sperăm. Să mai sperăm că învălmășeala de astăzi, ajunsă la un grad deosebit de înaintat, va servi chiar densa la grăbirea venirii acestui timp. După alegerile ce se vor face peste câteva zile, vom avea o Cameră care va fi expresiunea fidelă a situațiunei noastre politice : învălmășeala de idei — în această ecualitate între guvernamentali și opozanți, cu un avantaj pentru acești din urmă că ei vor reprezenta idea de onestitate în administrarea țerei; pe urmă, un avantaj pentru guvernamentali, numărul acestora fiind hotărît, în paguba opozanților, prin acțiunea guvernului. Să sperăm însă că această Cameră, prin chiar caracterul ei, va grăbi momentul în care vom avea partide cu adevărat politice.

Pentru a ne da seama de învălmășeala de idei în care se găsește astăzi lumea noastră politică, n'avem decât să cercetăm puțin cuvintele celor cari au dreptul și datoria să vorbească în numele guvernului, să cercetăm ultimul manifest ce a adresat Comitetul central al partidului de la putere către alegătorii și discursurile ce s'au ținut la întrunirea publică de Duminica trecută de la Ateneu.

Guvernanții au o manie, acea de a se tot arăta de apărători ai Tronului. Pe noi, această manie, considerată de una din părțile ei, ne bucură, pentru că din existența ei deducem că ideea de monarhie constituțională a prins adincă rădăcină în țara noastră și că cel căruia se datorește această înrădăcinare s'a impus nu numai prin rațiune, dar că are și un mare loc în inimile Românilor. Dacă însă mania guvernanților, considerată de această parte, ne bucură, considerată de alte părți, credem că trebuie combătută cu vigoare. Este, mai întâi de toate, o falșitate : lupta electorală de astăzi nu se dă pentru sau contra Tronului. Când această luptă este prezentată, direct sau indirect, ca și când ar fi dată pe acest teren, se face un lucru necinstit.

Și cu toate acestea, și manifestul comitetului guvernamental și discursul președintelui Senatului la întrunirea de la Ateneu sunt pline de protestări de dinasticism și de acuzări de antinasticism pentru opozanți. Au găsit acești oa-

meni și ei o idee de care au crezut că se pot acăța, și 'i dau zor cu densa.

De altmintreli stîrpicuinea de idei este caracteristica colectivității. Președenția ce are în partid prințul D. Ghica este certificarea acestei stîrpicuini : domnia-sa, prin trecutul și prin prezentul său, este personificarea cea mai perfectă a lipsei de idei de Stat.

O altă caracteristică a modului cum privesc guvernării lupta politică este opiniunea rea ce arată pentru bărbații din opozițiune.

Iată ce spune președintele Comitetului central guvernamental, după cum relatează *Voința Națională* :

Suntem în ajunul alegerilor. Azi este o luptă între Români și inamicii României. După ce veți asculta pe cei-Palți oratori cari ve vor descri situația țerei, apoi veți și ei ce trebuie să faceți.

Acestea le spune sprijinitorul guvernului Cătarği.

Și d. Brătianu tot cam așa vorbește. D-sa, în lunga ședere la putere, a ajuns să creadă că țara pere dacă nu va conduce d-sa destinele. Iată ce spune de opoziție :

Opoziția de astăzi este compusă din toate drojdiile trecutului și din desmeticii de azi. Care este contingentul ei din provincii? Sunt între ei vreun muncitor, vre-un medic, nu din aceia fără bolnavi, vre-un inginer?

Ridicul! Și când te gândești că primul-ministru trebuie să cunoască cea mai mare parte din mijloacele ce se întrebunțează pentru a se ține colectivitatea la putere. Se poate ca legea electorală astăzi în vigoare să oprească ingerințele guvernelor viitoare în alegeri; colectivitatea însă, în acești doisprezece ani de putere, și sub conducerea d-lui Radu Miha, a ajuns să bage atât de mult groaza în alegătorii cari nu'i inspiră încredere, în cât prea puțin este împedecată de a ingera : ne'e teamă că fără această lege, candidații guvernamentali ar fi avut unanimități în prea multe părți.

Dar să revenim de unde am plecat. D. I. Brătianu nu consideră opozițiunea numai ca adversară a domniei-sale, dar ca incapabilă d'a lua când-va puterea. Cum am spus, ese aci o falsificare de idei în care cad mulți din cei cari dețin puterea prea multă vreme. Numere președintele consiliului pe cei cari au rămas împrejurul său, numere și pe cei pe cari ei are în fața sa, compare în cugetul său aceste numere și greutatea bărbaților care le compun, și va vedea atunci cât de ridicule avem dreptul să găsim caracterizările ce a crezut de cuvință să facă opozițiunei.

Încă ceva. D. Brătianu a arătat motivele cari l'au hotărît să iea parte la întrunirea de la Ateneu. Mai trebuia să se gândească și la modul în care era bine să iea parte. Nu este de ajuns a descri perioada eroică a unui partid liberal din țara noastră, pentru ca partidul care se intitulează astăzi liberal să inspire încrederea că este acum în stare să conducă Statul. Între calitățile necesare pentru a duce cu bine o luptă eroică și acelea necesare pentru a organiza un Stat este o diferință mare. În locul pomelnicului făcut de d. Nacu, ar fi fost mai la locul ei espunerea programului urmat în acești doisprezece ani și a celui care va fi urmat

în viitor, în cazul când guvernul va obține majoritate în alegeri.

Dar cum o să vorbească ei de cea ce nu există. Au apucat colectivității o perioadă în care diferite creațiuni se impun și n'au avut nici măcar meritul de a le face cum se cade; și acum se laudă cu legile lor schiloade.

Apoi, mai trebuia d. Brătianu să se gândească că poziția sa de cap al guvernului îi impune multă rezervă la vorbă.

În scurt, colectivitatea este incapabilă d'a conduce Statul, ea nu poate, zezând la putere, decât să aducă răz și din punctul de vedere moral, și din acela de a organiza.

SERVICIUL TELEGRAFIC AL ROMÂNIEI LIBERE

Berna, 29 Ianuarie.

Din cauza agitațiilor anarhiste și socialiste consiliul federal a interzis supușilor germani de a petrece pe teritoriul elvețian și anume căpitanul Ehrenberg, lui Emil Schopen, Ignaz Metzler și Christian Haupt; apoi și-a exprimat față cu guvernul speranța, că el va îngriji, ca publicarea s'ese face în foaia *Sozialdemokrat* în limitele unei discuțiuni liniștite și obiective și că se vor evita insultele și atacurile ofenzătoare.

Belgrad, 30 Ianuarie.

Toate partidele se prepară pentru alegerile viitoare. Partida liberală se silește a restabili concordia între al săi; dacă aceasta nu va izbui, Risticii vrea să se retragă din viața politică.

Massanah, 30 Ianuarie.

Știrile din interiorul Abisimiei spun, că regele Ioan și-a strămutat tabăra de la Adifalva la Grundel. Generalul Ras Alula este în tabăra regelui. — Se confirmă că populația din provinciile de la sudul și centrul Abisimiei este nemulțumită din cauza esceselor, comise de soldați. Și atitudinea derișilor contra provinciei Valkait pare a deveni tot mai amenințătoare.

A se vedea ultime știri pe pag. III-a.

MIȘCAREA ELECTORALA

București. — Lista candidaților oficiali este publicată. Ea cuprinde numele deja pomenite în aceste coloane. Judecătorul Mănescu a fost tras pe sfoară cu tot sprijinul ministrului de justiție.

Opozițiunea a contramandat întrunirea anunțată pentru ieri, sub cuvânt că poliția organizase un scandal. Prefectul protestă printr'o ordonanță lipită pe ziduri.

Dorohoiu. — Arestări infame, pentru a împiedica pe unii cetățeni de la exercițiul supremului drept constituțional și pentru a înfricoșa pe alții, au început să se comită aici. Victimele sunt : G. Ionescu, fost ajutor de primar și On. Gherghel. S'a protestat la Rege.

Craiova. — Rolul lui Stolojan a devenit cu atât mai nerușinat cu cât dînsul este mai tare pecetluit de oamenii de treabă. Un fost ministru s'ajungă șef de bandă polițienească...

Brăila. — D. St. Economu și-a retras candidatura din col. II de deputați, pentru a înlesni unitatea de acțiune a opoziției. Acum lista se prezintă astfel : — col. I, d-nii N. Fleva și N. Blaremburg ; — col. II, d-nii I. Movilă, Al. Djuvara, și M. Marghiloman ; — col. III, d. N. Filipescu.

Administrația a formulat următoarea listă : — col. I, V. Maniu și R. Campiniu ; — col. II, Gr. Giani, librarul

Ionescu, și I. Triandafil. Colegiul III este rezervat.

Fălțiceni. — Lista administrației propune alegătorilor pe d-nii V. Gheorghian și P. Borș, la col. I, — pe d. Agioglu, la col. II, — și pe d-nii Cogălniceanu și Vrânceanu, la col. III.

Caracal. — Lumea e desguștată de atitudinea electorală a candidaților oficiali. Lupta va fi violentă. D-nii Cezeanu și Dim. Popescu au mulți sorți de izbîndă

Iași. — Administrația este speriată de întorsătura ce au luat lucrurile. Șefii ei mărturisesc neputința, față cu avîntul luat de opozițiune.

CRONICA ZILEI

După ministrul justiției, vine azi ministrul de interne cu o circulară în privința libertăților ce ar trebui să domnească la alegeri.

Pe cât am dorința ca funcționarii administrativi să fie cu totul streini de operațiunile electorale, zice d. Radu Miha, către prefecti, cu atât voesc ca cu toții să veghiați, fără preget, ca ordinea publică să nu fie cătuși de puțin sdruincinată. Această întâia d-voastră datorie, fiind știut că o societate nu poate să existe dacă cătuși de puțin s'ar slăbi supunerea la legi, respectul pentru persoană și proprietate. D-voastră, care sunteți direct răspunzători de ordinea publică și cari sunteți în măsură a cunoaște mai bine cele ce se urzesc, țineți în curent și pe parchet și împreună luați toate măsurile, conform circulației ministerului de justiție, ca amenințările să nu poată intimida pe nimeni, ca toți să aibă siguranța că mergend la urnă pot vota în liniște, și secretul votului va fi respectat.

A patru-spre-zecea tragere la sorți a titlurilor de rentă 5% amortisabilă va avea loc în ziua de 1 (13) Februarie, orele 10 a. m., în localul ministerului finanțelor, cabinetul d-lui secretar general.

La această tragere se vor amortisa titluri în valoare totală de lei 1.131.500 în următoarele proporțiuni :

763 titluri a 500 lei pentru o valoare totală de lei 381.500.

134 titluri a 5.000 lei pentru o valoare totală de lei 670.000.

4 titluri a 20.000 lei pentru o valoare totală de lei 80.000.

Toader Ignat, unul din cei 4 evadați din arestul preventiv al județului Fălciu, e prins.

Consiliul sanitar superior a acordat d-lui doctor Vrabie G. Virgiliu dreptul de liberă practică a medicinei în țară.

Gonsiliul sanitar superior, a acordat d-lui Niculescu Niță dreptul de liberă practică a farmaciei în țară.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor vacante de medic primar la județul Dorohoiu și Dâmbovița, se va ține concurs în ziua de 21 Martie în localul direcțiunei generale a serviciului sanitar.

D-nii doctori în medicină, cari ar dori să se presinte la acel concurs, vor înainta direcțiunei cererilor d-lor, cel puțin cu 10 zile înainte de ziua fixată pentru concurs, însoțite de toate actele ce ar proba dreptul de admisibilitate la concurs.

Pentru aprovizionarea ministerului de externe cu 30.000 coale hârtie englezească pentru paspoarte, în ziua de 3 (15) Februarie se va ține licitație în cancelaria acestui minister.

La 1 Februarie se va ține concurs în localul ministerului externelor, strada Dionisie Nr. 66, pentru ocuparea unui post de caligraf, retribuit cu 200 lei pe lună.

Concurenții pentru a fi admiși la concurs, vor prezenta diploma de bacalaureat și certificat de îndeplinirea obligațiilor militare.

Pe lângă o scriere aleasă, se cere ca concurenții să cunoască bine ortografia limbii franceze.

În ziua de 10 Februarie se vor vinde prin licitație, în localul biuroului vamal Galați, 64 kilograme țesături de lână.

Pentru aprovizionarea școlii de ofițeri din Dealul-Spirei cu 160 perechi cisme și 160 perechi căpote confecționate și 160 perechi pinge, comisia de administrație va ține licitație în ziua de 22 Februarie, orele 10 a. m., în cancelaria școlii.

Garanția, 10 la sută din costul furniturii.

Pentru procurarea materialului necesar la confecționarea obiectelor de îmbrăcăminte necesare elevilor Asilului Elena-Doamna, e publicată licitație pe ziua de 4 Februarie.

Licitanța se va ține în pretoriul ministerului din calea Victoriei Nr. 87, la orele 3 p. m., prin oferte sigilate.

Modelele se vor putea vedea până la ziua licitației, la Asilul Elena-Doamna; iar în ziua licitației la ministerul instrucțiunii publice.

Concurenții, pentru a fi admiși la licitațiune, vor trebui să depună o cauciune provizorie de 650 lei.

Trenul între București-Călărași a început a circula ieri. Linia București-Giurgiu tot întreruptă.

Trenul de Ițcani a venit cu întârziere de 2 ore.

Trenul austriac a sosit în Verciorova cu întârziere de 2 și jumătate ore pierzând coincidența.

Poșta din streinătate de ieri și alaltăieri a sosit în București aseară.

Poșta din Constantinopol n'a sosit încă, comunicația pe calea ferată între Rusciuk-Varna s'a restabilit numai ieri.

Citim în *Indreptarea* din Buzău:

Dintre districtele mai greu bintuite de colectivitate și în care ea are rădăcini mai adânci este de sigur județul nostru.

Nu vom să ne urcăm în trecut, și să cercetăm cum s'a putut înmănușia această *asociațiune* care sub masca liberalismului și sub firma egalității a pus mâna pe toate forțele vie ale județului și l'a exploatat fără milă și crutare.

De altminteri, județul a pățit de boala țerei întregi; boala care a desirat-o într'afăta că, la un moment dat, nu se mai vedea pentru dansa scăpare decât în mijloace violente.

Au venit din fericire alegerile cari, vor închide, cu mila lui Dumnezeu, această *eră* de restriște.

Este interesant de cerceta cum se compune și cum se susține colectivitatea în Buzău.

În primul rând veți găsi pe *famelicii* — fugarii din toate partidele, — oameni al căror

sfânt este numai interesul personal; fiindcă, de la primul până la cel din urmă hăitaș, sunt și au fost nu ai unui partid, ci ai stăpânirii.

Azi înjură după cum i' asmuți, mâine veneră pe cine a înjurat.

Sunt smeriți săi neomenoși după cum cei cari, ei întrebuințează *ău trecere* sau *nu aș*. Jurnalisti, spioni, impiegați de poliție, cotari, verificatori, antreprenori de complezență și mai știți ce! Ei, fac toate meseriile și se cred buni la toate întrebuințările, Colectivitatea durează de atâți ani, ei sunt colectivisti!

Colectivitatea va cădea mâine, ei vor deveni, ca prin minune, infocați anti-colectivisti!

Cu cât, pentru a se cocoșa, s'au afiliat mai lesne, cu atât se vor întoarce mai repede... dacă s'o prinde!

În genere, streini de județ, piciați ca locustele, când sunt prea deochiați într'o localitate se duc degrabă într'alta.

În al doilea rând veți vedea marea turmă a *fricoșilor*, oamenii de ispravă și liniștiți, cari din suflet plâng starea noastră păcătoasă dar cari nici a cărți nu îndrănesc. Negustori, arendași, agricultori, cu deosebire funcționari, fie-care are câte un bunicele la soare, un copil în armată, o rudă în slujbă. Fie-care pleacă capul, suride când ar vroi să muște pentru că știe că de a doua zi l'ar sbura copilul la Ostrov sau la Mangalia, l'ar rămânea ruda pe drumuri; tot ar fi pară și foc pe moșia sau la casa lui.

Acesta este însă elementul sențos care a dus regimul pe umeri și mâine l' va asvârli jos. Un lucru numai: să înțeleagă el că cu puțină, foarte puțină, dibăcie și poate asigura secretul votului lui și vedea ce se alege din stăpânitorii noștri! Să simtă bine el mecanismul votului, să și dea seamă că nu mai este cheie și scricoare și colectivitatea va fi la pământ!

În al treilea rând veți găsi pe unii mari proprietari și oameni de vază. — Rupți de la prietenii lor, deveniți capi de partid — (ce nobilă ambițiune!) — ei au (ținut pinza întinsă, îndărătul căreia se juca păpușele. Cu mâna prinși în roate sunt azi țărâți din butuc în butuc și când se uită înapoi pe drumul parcurs, de multe ori trebuie să le fie milă de truda și de numele lor.

Pe ei va cădea greaua răspundere! La ce m'i-e bun dacă capul este om cinstit și tot ce este îndărătul lui pradă, fură, conrupe! Și la urma urmelor sunt ei *capul*? Cred a fi capul, pe când alții cari se îmbuibă pe spatele județului fac și drag.

Au început acești fruntași ai noștri prin a fi *liberali*; — puțin câte puțin au ajuns a fi *colectivisti*; — azi l'i trebuie multă nepărtinire ca să l' mai deosebești din noroiul care l' încoșoară. Și nu vor mișca nici degetul ca să se degajeze: mai bine se duc de mal decât să aibă mortificațiunea de a recunoaște că au greșit!

Ei sunt marii culpabili. Nepăsarea și îndărătnicia lor vanitoasă au aruncat atâtea brațe în contra regimului.

Ca opozanți cari nu mai nădejduim nici o îndreptare de la cei de la putere, nu ne putem decât să ne înveselim de această îndărărire. Poate că dacă nu ajungea *cușitul* la os nu l' ar fi deschis încă ochii lumea asupra prapastiei în care eram duși.

Județul nostru este una din florile cununei române. L'a împărțit natura cu toate darurile muntelui, cu toate bogățiile câmpului; el, cu toate acestea mereu a dat înapoi. Lumea a sărăcit, comerțul a căzut pe fie care zi, bunul traiu a scăpat și din lipsă de comunicațiune, și din lipsă de încredere în administrațiune și din lipsă de siguranță și din lipsă de autoritate a justiției. Creditul public însuși s'a stîrbit prin imprumuturi continue.

Asestea sunt fapte, nu vorbe. Și pentru ce toate acestea? Pentru că

tot este croit pe chiverniseala personală fără cea mai mică grijă de binele obștesc! Pentru că între punga care plătește — contribuabilul — și punga care cheltuește — fiscalul — stau buzele de lipitori cari sug la sat, sug la sfat, cari împart or-ce picătură când nu o înghite toată!

Acestea le ved, le știu, le simt domni cari compun a treia pătură colectivistă a județului nostru. În Cameră și Senat au trecut; în consiliul județian au închis ochii; în comună au întors fața.

Pentru binele lor și al județului credem că alegerile l' vor deștepta destul la timp pentru ca să nu se poată zice "s'a perdut totul, până și o noare."

DECRETE

D. Vasile Dimitriu s'a numit director al arestului preventiv din județul Roman, în locul d-lui Ath Gheorghiu, demisionat, și d. Ion Penacopol s'a numit în aceeași calitate la arestul preventiv din județul Covurlui, în locul d-lui V. Dimitriu, demisionat.

Se aprobă reprimirea fostului percepitor postal gradul III Armașeanu Nicolae în corpul telegrafopostal ca ofițier gradul II, pe ziua de când va intra în serviciu.

DE PESTE CARPATI

Un duel. — *Gazeta Transilvaniei* spune, că Duminică dimineața s'au duelat, în arena de călărit a cavaleriei din Brașov, d. A. Munteanu, candidat de avocat în Brașov cu voluntarul de la husari Ugron nepotul deputatului Ugron. D. Ugron a primit mai multe tăieturi destul de grave, așa că a trebuit să fi transportat în spital. Motivul duelului a fost un schimb de vorbe între duelanți.

Plaoe de decorațiuni. — După cum e informat „*Pesti Napló*”, în zilele viitoare are să plouă un potop întreg de decorațiuni. Proesetele, care s'au făcut deja de vre-o câte-va luni cu ocaziunea alegerilor de foșpani, se debat și se studiază chiar acum în ministerul de interne cu zel și multă energie patriotică; listele celor decorați se vor așterne Maiestății Sale îndată ce va veni Curtea la Budapesta. Intre cei decorați aflăm un catalog complet de celebrități provinciale, de judecători conșciențioși, de funcționari cu rang înalt și mai mulți deputați activi.

Un judecător mâncat de lupi. — Un număr mare de lupi se ivesc din toate părțile. Zilele trecute un judecător, care se ducea în sanie dela Oradea mare la Ceba a fost înguniat deodată de o haită de lupi. Căi s'au speriat și în fuga lor nebulă, au aruncat pe judecător din sanie. Vizitau a văzut pe lupi aruncându-se îndată asupra lui, dar nevoind să împărțască soarta stăpânului său, a mânat din respuțeri ca să se depărteze de lupi. După o oră, când soldații înarmați au sosit la fața locului, n'au mai găsit decât osemintele nenorocitului judecător.

CATE-VA CUVINTE

Deși puterea executivă ar trebui să lase alegerile libere, după cum ordonă legea, ea din contră le face cu topuzu. Ba la prilejurii, chiar așa siluite cum le face, tot mai are și dreptul de a dissolve noua Cameră nealesă după placul ei. Va să zică

gvernul are de fapt două drepturi: unul pe sub mână și altul legal; pe când partea națiunii culte, care și arată părerea prin presă, este pusă la încercarea alegerilor siluite. Atunci dar de ce mai atâta tîmbălău de vorbe de aceea descântată suveranitate națională?

Chiar libertatea conștiinței este încătușată în țara noastră și iată cum: este de ajuns să l'i arăți părerea că guvernul este rău, pentru ca nu numai funcționarii să nu l' dea sprijinul său înlesnirea ce au datorita să dea, dar încă să l' facă la greutate până când să ajungi să l' blestemi gândul ce ai avut să vorbești.

Suveranitatea națională și libertatea conștiinței făcu să m'i dea în minte o anecdotă țigănească.

Murise un țigan; când el ducea la gropă țigana îl bocea cu vorbele astea:

— A-o-o-leu... Aoleu... Ce bine mă îngrijea! Ce bine măna! Cine o să l' poarte benișul cel roșu?

— Da aveai, fă, beniș, or n'avea? o întrebă cineva.

— Ba n'avea, dar avea de gând să și ia. Țigana știind de lauda țiganului că era să și cumpere beniș, ea credea că l' și are.

Suveranitatea națională și libertatea conștiinței — sunt ca și benișul țiganului: nu doară că sunt, dar nu urmează că n'au să fie când-va.

dar când?...

Când presa ar fi a patra putere în Stat; Când cultura va străbate în popor. Dar până atunci are să treacă multă apă pe gâră Acum oamenii noștri de Stat au datorita să facă ca aceste lipsuri să fie cât mai puțin simțite în mersul Statului și ca ele să fie înlăturate cât mai curând.

Despotismul guvernelor din timpul domnilor reglementari s'a ascuns sub masca constituționalismului; forma s'a schimbat, fondul a rămas!

Viteza noastră Armată, cu Domnitorul în frunte, a proclamat Regalitatea, dar năravurile asiatice au rămas neatins de sus. până jos. Ele sunt ca rugina de pe pușcă: trebuie s'o freci mult până ce s'o cureți, cu atât mai mult cu cât rugina s'a format într'o vreme mai îndelungată.

Acele năravuri rele au făcut pe d. ministru de justiție să strige de pe banca ministerială: „Opoziția nu are drept la protecțiunea legilor. — Era o urmare firească a acelor năravuri, ca și poliția, când i-a venit bine, să aște bande de desmătați ca să jefuiască redacțiile jurnalelor de opoziție, și pe jurnaliști să i bată.

Aceleași obiceiuri făcără, în legislațiua trecută, pe același d. ministru de a amenința libertatea presei.

Lovirile cari s'a fac în interesele particulare ale agricultorilor, meseriașilor, și negustorilor, sunt, în același timp, loviri în interesul cel mare al țerei; aceste porniri rele își găsesc cauza în năravurile asiatice ale celor cu vederi mărginite de la cârmă.

Toate aceste obiceiuri s'elbatice au îngroșat obrazu la o mulțime de perde-vară, deșteptându-le lacomi nesăbuite prin faptul

desordinei și a lipsei de cultură reală. Apoi de acolo s'a te ațil dultă.

Corupții vorbesc de virtute. Desmeticii de morală. Cartoforii de onestitate. Descreerații fac politică.

De aci rezultă ciomagu la alegeri.

Ei, dar rezultatele?

Iată-le:

Alegerile siluite aduc insulte la înalta demnitate a Coroanei.

Manifestul opoziției de la 1875—6 (guvernul de azi) și manifestul opoziției-unite de la Noembrie anul trecut, își au cauza în alegerile siluite.

Asasinarea lui Barbu Catargiu (8 Iunie 1862) are cauza în alegerile siluite și în majoritatea cea oarbă care ș'o făcuse.

În fine alegerile siluite, mână în mână cu moravurile asiatice, pun bețe în roate la tot mersul țerei.

Și totuși partidul de la putere rămâne n'au de n'avea, față cu aceste triste rezultate. El se spală cu vorba: — Or-ce guvern este scos din sinul poporului — tras de chică — și prin urmare nici într'un caz un guvern nu poate fi mai rău decât poporu care l-a ales.

Ce ziceți, are dreptate?...

Iancu Teor.

DIVERSE

O reclâmă. — În *Temps* dela 13 Ianuarie găsim următoarea reclâmă ingenioasă sub titlul: *Cerșetorul din strada lui Bac*:

„Lumea cunoaște pe acest cerșetor cu barbă albă, care staționează zilnic prin strada lui Bac. În fiecare moment el e apucat de o tuse grozavă, în cât crezi că i se rup plămâni; dar tocmai aceasta l' este forța și mijlocul de a deștepta mila trecătorilor: cu cât tușește mai mult, cu atât plouă mai mulți gologani în palăria sa; deacea șiretul de cerșetori își întreține guturaiul cu o îngrijire geloasă.

În zilele din urmă un medic tiner, mișcat de suferințele nenorocitului, îl milui cu un ban și tot-odată îl puse în mână câte-va pastile contra tusei. Cerșetorul nostru gurman de fire, le inghiți fără a bănuși ceva. Dar, ce necaz și ce furie! După câte-va ceasuri nu mai era în stare să tușască, nu mai putea escita compătămirea oamenilor. În scurte vorbe, ziua l' fu pierdută. Spre seară, iată că trece iarăși cel care l' dăruise pastilele, — cerșetorul, infuriat, îl oprește și l' interpelează cu atâtea galăgie, în cât un agent de poliție intervine și l' duce la secție. Tinerul medic, plin de mirare, se duce și el să explice comisariului de poliție, că dînsul crezuse a face bine dând acelu nenorocit câte-va pastile Geraudel, ale căror efecte sunt aproape instantanee în casurile pe tuse nervoasă, de guturaiu, bronșită, etc. Cerșetorul fu liberat, dar el zise plezând:

— Pastilele Geraudel sunt bune pentru cine vrea să se vindece, dar eu am trebuință să tușesc... să m'i câștig hrana!” Fiind vorba despre cerșetori, ar fi poate locul aici să zicem ceva și despre cerșetorii de prin stradele Bucureștilor, însă ar fi de prisos, până după alegeri!

—*

Strigău. — Din Belgrad se scrie de la 12 Ianuarie: În zilele geroase din urmă poliția a găsit într'o stradă din Belgrad pe un om înghețat; după oare-care încercări de al deștepta, s'a crezut că e mort. Rușele au pregătit totul pentru înmormântare

FOIȚA « ROMANIEI LIBERE »

— 20 Ianuarie 1888. —

BUCEA SI CAPETANA¹⁾

... puținele și vînoase doveade vom aduce, socotind că și ceale multe tot atâtea dovedesc cât și ceaste puține...

Cantemir, *Chron*, 81.

Prietenul meu De la Vrancea are în firea l' se semne, de a cugeta în imagini. Cum scrie se știe; dar și atunci când vorbește, dacă voii a l' desboboci pe deplin, da l' un condei, ș'o să l' auzi l' descriindu l' prin graii ceace gândește ca și când și-ar vedea gândul trup și suflet de naintea ochilor; și în același timp tot trage pe hărție lini peste lini, tot picură puncturi peste puncturi, le însoară și le desbină, le umbrește și le luminează. Într'o seară vorbiam amândoi politică, ba nu... vorbiam istoria, desvolând teoria lui Vico despre vecinul dus și întors și iarăși dus și întors al întâmplărilor. De la Vrancea zugrăvia o roată. Și așa de aidoma era făcută, încât

eu nu m'am putut îndura de a i-o lăsa pe masă, ci am pus-o tiptil în buzunar. A casă, o mai privii pe gânduri. Nu era toc mai greu de a înțelege asociațiunea de idei, care l'a împins de la politică, vrea să zic de la istorie, la roată, căci și bătrânul Miron Costin zicea oare-când:

Nici voi, lumii înțelepți, cu filosofia De roată hălăduiți, nici teologia V'au scutit de primejii, s'au p'rinț ai lumii. Ci v'au adus la moarte amară pe unii...

Roata se invirtește; se invirtește și politica, eram să zic istoria; dar căruța ar sta bătăbănuindu-se pe loc fără spor, dacă n'ar fi ceva care nu se invirtește, și acel ceva este osia. Această nouă asociațiune de idei, a mea de astă dată, mi-a pironit privirea anume asupra părții centrale a roții, acolo pe unde intră osia cea mântuitoare, prin care se înlesnește mișcarea, dar care nu se mișcă, căci dacă ar intra și ea în horă, va fi biata căruța. Și iată în ce chip, mulțămită lui De la Vrancea, al căruia desemn, drept recunoștință, îl reproduc mai sus, s'a născut pe neașteptate cercetarea de față.

În viața de toate zilele, unele lucruri sau lucrări ne aduc aminte pe altele, cu cari ele se prea-aseamănă sau de cari se prea-deosebesc, or între cari este o legătură de efect și cauză sau de scop și mijloc, or pe cari ni s'a întâmplat de a le vedea în același loc sau în același timp; și adesea numai amintirea unora din ele ne amintește pe celelalte, cari la rândul lor ne mai amintește uneori altele și

iarăși altele. O asemenea asociațiune de idei este ceva mai mult individuală iar prin urmare trecător, astfel că același lucru, un nas bună-oară sau o grimasă, mie astăzi poate să m'i aducă aminte un botz, lui Petru mâine o comuniă, lui Pavel poi-mâne o înmormintare. Din dată însă ce o asociațiune de idei, trecând peste sfera individuală și lăundu-se asupra unei colectivități, isbutește în această tendință a sa de răspândire, atunci ea se cristalizează în graiu prin darea aceluiași nume la cele două lucruri sau lucrări însoțite în minte, așa că — de pildă — Românul zice nevestuică la o nevestă scundută sau dragălașă, și tot nevestuică se chiamă «mustela vulgaris», moldovește «helgea», un mic carnivor lunguieț și cu botul ascuțit, pe care și Italienii îl numesc de asemenea «la donnola», adică «cuconiță». Aci asociațiunea de idei nu mai este individuală și trecătoare, nu mai e un rod al creierului nostru ațâțat, ci devine o proprietate a generațiilor întregi cari moștenind-o gata închegată una de la alta, ajung la urma urmelor a o întrebuința mecanicește, fără a se gândi măcar că termenul se născuse prin aceea că un strămoș al lor oarecare, cine știe cu câte veacuri înainte, vîzînd pe micuțul dobitoac, sprinten și frumușel, îl asemănase cu o femeiușcă. Acel strămoș putea să fi fost un roman de naintea de Traian, de vreme ce aceeași asociațiune de idei se află la Români și la Italieni totodată; iar dacă s'ar adeveri cumva că o au și ceilalți Neolatini, vechimea ei cepe italică ar fi aproape sigură; zic «aproape», căci o siguranță deplină s'ar

dobândi numai atunci, când ni s'ar dovedea că alte neamuri, Slavii, Germanii, Celții, n'o au și denșii.

Filosofia se îndeletnicește cu asociațiunea de idei ca fenomen dinamic. Ca fenomen static, o cercetează știința limbii. În cazul de față, studiul aruncă lumină asupra firii și mijloacelor minții omenești în genere. În cazul al doilea, el nu numai ridică pe ici și pe colea câte un colț de vîl de pe firea și mijloacele în specie ale spiritului cutăruia sau cutăreia trib, popor, națiune, ginte, dar încă mai cu seamă limpezește în privința curat istorică, întocmai ca un uric lămurit și ne'ndoios, începuturile cele depărtate și legăturile de însoțire ale neamurilor.

Centrul cel găurit al unei roți de căruță, acela în care pe din afară se înfig spițele, iar în lăuntru l' se razimă un capăt al osiei, se chiamă în limba sanscrită *nābhī*, sau *nābhī*, adică «buric». Nemțește buricul se zice *Nabel*, la Anglo-saxonii *nafel*, iar centrul roții *Nabel*, anglo-saxon *nafa*. De aci Pietet trage înțelegerea că această asociațiune de idei se va fi cristalizat deja în acea epocă immemorială, când Germanii și Indii, de împreună cu cele-lalte ginți așa zise indo-germanice, alcătuiau încă o singură tulpină. Concluziunea e cam pripită. Este sigur că Nemții au păstrat aproape neschimbat numele primitiv al «buricului», și l' acate la centrul roții, ca și la ori ce alt centru, de oară-ce buricul la om este primit ca un punct central, și deci ambele idei foarte lesne se îmbucă. Pietet uitase

că și Grecii moderni au făurit pentru aceeași parte a căruței numele de *δμπαλός* τῶν τροχῶν, adică «le nombril de la roue», nu *πλήμνη* sau *γυῶν* ca la vechii Greci. Remane totuși nu mai puțin adevărat, că asociațiunea de idei între centrul roții și între buric este proprie tuturor Germanilor și foarte veche la dinși.

Alt ce-va ne întâmpină la Slavii, «nume la toții Slavii afară de vecinii noștri Serbi și Bulgari. Numirile slavice ale centrului roții sunt:

ruseste *stupitza* «piuliță»; poloneste *piasta* «piuliță»; bohemește *pišt* «piuliță»; slovacește *pést* «piuliță»; sorabesce *pěsta* «piuliță»...

Între Ruși și cel-lalți Slavii este o deosebire materială, căci *stupitza* și *piasta* sînt două cuvine streine unul altuia; dar totuși asociațiunea de idei este aceeași. După cum Nemții de când sînt Nemți au numit cu toții centrul roții «buric», tot așa Slavii de când sînt Slavii îl numesc cu toții «piuliță», unii plecând dela ideea de «loc mijlociu, cel-lalți avînd în vedere mai ales funcțiunea acestei părți a carului, în năuntru căreia, când trăsura se mișcă, osia se pare, în adevăr, că tot pisează.

Să trecem la popoarele neo-latine de la Apus. Aci ni se înfățișează o asociațiune de idei cu totul alta, și anume același centrul roții cu o baniță, cu un ciubăr, cu o oală, în sfîrșit cu un vas. Așa: lătineste *modiolus*, demintiv de la *modius* «baniță», de unde apoi francezul *moieu* și italianul *mozzo*; spaniolește *cubo* «ciubăr»;

¹⁾ Din *Rev. Nouă*.

și coșciugul pleca prin oraș spre cimitir, când d'odată, afară pe câmp, vizitiul carului mortuar opri calul și adresându-se către preot îl spuse, că aude pe cel din coșciug bătând și răcînd. Popa și ceilalți se apropiară și când auziră și ei bătăile din coșciug, o luară la fugă cu popa în frunte. În Serbia e foarte lătită superstiția despre strigoi, numiți vampiri. Se crede că mai ales cel morțî repede reînviază, spre a face rău vecinilor și rudelor în viață. Vizitiul d'icului se întoarse spre oraș, se opri la o secție și făcu cunoscut cazul. Capacu coșciugului era ridicat și dinăuntru se auziră îndată înjurături și protestări energice din partea pretinsului mort, care se plîngea că vor să-l îngroape de viu fără cercetare. Poliția declară că treaba este a spitalului și bietul creștin trebuia să rămăie tot în coșciug până la spital, unde în fine fu luat în îngrijire. — Acest pretins vampir buse prea mult cu alți prieteni în acea seară fatală, apoi căzând pe stradă a rămas pe loc amorțit. Scuturătura d'icului l'a redus între cei vii.

ARTE — TEATRE — BALURI

*, Societatea "Concordia Română", (localul strada Regală, 17). Miercuri, 20 Ianuarie 1888, Serată Teatrală cu grațios concurs al d-lui C. Costescu.

Program: Partea I. — Talmeș-Balmeș, comedie-farsă într'un act, în versuri, de d. Dem. Marinescu-Marion, d-na Froşa Sarandi va juca rolul Adelei Strâmbeanu.

Partea II. — Advocat ori Păiaș? comedie într'un act de d. V. A. Urechia.

Partea III. — Actul al 3-lea. Tabloul IV din Despot-Vodă, jucat de d-nii I. Jianu și C. Mărculescu.

Partea IV. — Candidat și Deputat, comedie în versuri de d. G. Sion, d-na Froşa Sarandi va juca rolul Cucoanei Zincăi.

MAINOU

M.M. L.L. n'au putut veni a-seară la Teatrul Național, din cauza unui prânz oficial.

Astăzi miniștrii sunt chemați iarăși în consiliu. Plîngerile ce M. S. primește din toată țara produc neliniștite în sferile de sus.

Dacă sunt adevărate, cum stăm cu regulul constituțional? Dacă sunt false, care este situația spiritului public?

Dureros în primul caz; — și mai dureros în cazul d'al doilea...

M. S. Regele a asigurat ieri, în audiența acordată, pe prințul Al. Știrbeiu, care venise în numele Craiovei, ca să protesteze contra sălbăticiilor administrației, că dreptate se va face.

Dreptate... sub Stătescu!?

Balul coloniei franceze a fost mai pe jos de așteptările vizitatorilor.

Se zice că d. I. Boambă va fi numit avocat al Statului, în locul vacant de la domeniul.

Maî mulți prefecti sunt chemați în București, spre a primi de la ministrul de interne o lecțiune de morală electorală.

Sosirea d-lui Dim. Sturdza din străinătate este anunțată pe astăzi.

Doctorul Bucliu a început, la spitalul Brâncovenesc, un curs gratuit de *semiologia sistemului nervos*.

Ni se scrie din Buzău că la întrunirea opoziției d'aseară s'au proclamat candidații colegiilor I și II. Comitetul opoziției locale, după aprobarea alegătorilor întruniți, va susține dar pe d-nii Constantin Borănescu, Alexandru Marghiloman, și Alexandru Păcleanu la colegiul I, pe d. Ion Dimitrie și Nae Stătescu la al doilea.

Pe cât ni se spune, lista aceasta va trece desigur.

D. Romanescu, fostul deputat din Craiova, ne telegrafiază ca să ne spună că d-sa n'a fost amestecat în turburările de la 15 Ianuarie, și că toată seara a stat la ședința consiliului comunal, care, zice d-sa, a fost foarte importantă.

Nu ne costă nimic a crede pe d. Romanescu, după cum nu ne-ar fi costat dacă d-sa ar fi fost amestecat în ciocnirea opoziției cu guvernamentalii. După cum spune și d-sa, se va dovedi cine a organizat bandele de bătași, și atunci vor eși mai mult la lumină zisele d-lui Romanescu.

Aseară, cu ocazia beneficiului d-nei Aristița Manolescu, sala Teatrului Național era plină ochi, — cum nu s'a întâmplat nici odată în această stagiune. S'a văzut persoane cari n'au pus ăstimp piciorul în teatru; — de aceea, lumea oficială care asista ar fi bine să nu fi plecat cu impresia că serile Teatrului Național sunt frecventate de public, și să se intereseze cum stau lucrurile de obicei. Or-care ar fi partea de vină a publicului în mersul teatrului nostru trebuie să i se recunoască meritul că știe să răspundă la apelul artiștilor buni și să aplaude reprezentațiile de merit.

Revista Nouă, publicațiunea lunară de sub direcțiunea d-lui Hasdeu, a prins foarte bine în lumea noastră cititoare. Ni se comunică din multe părți buna impresiune ce a produs; — cu Nr. 2, apărut zilele acestea, s'a afirmat ca o întreprindere solid organizată, având menirea d'a îmbogăți literatura noastră cu producțiuni de preț.

Fața stradelor noastre devine din zi în zi mai scandalosă. Circulația pe jos este literalmente cu ne puțință.

Zăpada pe stratele principale re-

mânînd necurățită, asemenea și trotorele, prin moina de ieri și de azi totul s'a prefăcut, or este aproape a se preface, în apă.

Trotorele sunt inundate și ne-practicabile, deoarece apa care pică de pe ștrașine nu are scurgere, din cauză că stimabila primărie nu a îngrijit din timp ca să facă scurgere, depunând intrările canalelor.

Pe calea Victoriei azi în amiază mare se curăță coperișele caselor de zăpadă, aruncînd-o pe capetele trecătorilor.

Chiar în fața palatului regal, azi de la 11 ore și până la 12 și jum. pasajul pe trotoar era cu neputință, căci se curăță coperișul casei. Și d.d. de la primărie cred că s'au făcut pe deplin datoria, dacă au lansat o searbădă ordonanță, care îndrumă pe proprietarii de case, a șile curății de zăpadă până la 8 ore dimineața. Dar controlul împlinirii acelei ordonanțe unde rămâne? Cine îl execută? Căci vedem poliția rîzînd, chiar și agenții ei, când sus din vîrfurile casei i se trîntește trecătorului pe cap câte o lopată de zăpadă. Nu am uitat încă, că în anul trecut, o ast-fel de glumă a costat viața unui om. Ei bine, noi nu învățăm minte, nu avem rușine, nu avem milă de ai noștri și noi înșine, cari cu toții ne expunem la diferite boale, forțînd indolența conducerei capitalei, ca să umbliăm prin apă înloc de uscătul trotoarelor noastre.

Nu avem milă de bietul și deja mult lovitul nostru comerciant, care prin starea scandalosă a stradelor noastre este în faptă blocat și astfel pus în poziția de a nu și putea face de-verile zilnice?

Nu avem milă de numele nostru, de fala Statului nostru, când ne prezentăm atât de indolenți și neștiuți în ale administrației Capitalei noastre? Streinii ce vor zice de noi, ce vor gândi de inteligența noastră atât de mult laudată, vîzîndu-ne în halul în care ne aflăm.

Se vor minuna de manifestele partidelor noastre? De adunările noastre și geniul oratoric al liderilor noștri? De logica străbătătoare și convingătoare a oratorilor noștri?

De la 1821 începe formarea partidului liberal, așa a zis respectabilul președinte al Consiliului de miniștrii; dar în numele cerului! ordinea cea mai primitivă, administrația numai puțin inteligentă, puținică tournură europeană, când va începe oare?

Habar să n'aveți cetățeni! Colectivitatea să trăiască, celelalte fericiri curg cu ghiotura.

La vot! la vot cetățeni! nu întârziți a ve pronunța că de, — fie-care neam de oameni are în capul său omni- de de carii este vrednic. Dacă ar fi ast-fel, Doamne! și la noi ar fi început încă de mult a se observa, cel puțin urme de bună-voință.

Se vede că serviciul curățirii stradelor în capitala noastră este condus fără bună-voință, fără pricepere, și fără cap. Altcum nu ar putea fi atât de ticălos!

Ultime Depeși Telegrafice ALE ROMANIEI LIBERE.

Petersburg, 31 Ianuarie.

Presă atribue discursului lui Tisza un caracter alarmant, zicînd că discursul este încoloz, vag, și tocmai pentru că repetă ceea ce s'a auzit adeseori, el întărește convingerea, că Austria e hotărîtă a căuta să și ajungă scopurile fie și cu prețul unui răboi sperînd în sine, că armările Euro-pel vor tîna pe Rusia, făcînd-o să admită intențiunile austriace.

Sofia, 31 Ianuarie.

Ziarul *Svoboda* scrie: Primirea intuziastă a prințului în Filipopol trebuie să probeze diplomaților europeni și diverselor redacțiuni, că Bulgarii, cu toată viclenia întrebunțată contra lor, nu se vor despărți de prințul lor, care este legat cu soarta Bulgariei. A renunța la prințul, ar însemna a părăsi Bulgaria, a se desprinde însuși. Astfel de Bulgarii nu există în Bulgaria. Voința de dorința Țarului nu mai valorează astăzi în Bulgaria nici două parale. Bulgarii nu vor renunța nici odată la prințul, avînd în vedere rezoluțiunea și abnegațiunea lui. Din contră, rugăm mult pe marile Puteri să l' recunoască de domnitor legal.

Comitetul pentru ridicarea unei statuî repozat. doctor Davila

Sunt rugate atât persoanele din Capitală, cât și comitetele districtuale, cărora li s'au încredințat liste, să bine-voiască a activa subscripțiunea și a trimite banii Casierului.

Președinte, Dr. Theodori.

BIBLIOGRAFIE

Căleaza inginerului și avocatului în materie de hotărînici, coprinzînd:

Legi și regulamente vechi relative la lucrări de hotărînici în Țara-Românească și Moldova. — Regulamentele de hotărînici din 1868; — Jurisprudența înaltei curți de Casațiune în materie de hotărînici, — Legea rurală; — Colecțiune de instrucțiunile ministeriale date cu ocaziunea aplicării legii rurale; — Jurisprudența înaltei Curți de Casațiune asupra unor articole din legea rurală; — Despre măsurile vechi de lungime și de suprafață; — Despre scrierea anilor în trecut, de Gr. G. Gelian, avocat.

Această operă se află de vânzare la toate librăriile din București, pe prețul de 3 lei.

A eșit de sub tipar în editura Tipografiei Curții Regale, F. Göbl fiu, Pasagiul Român:

Conductor la *Gramatica Română în școlile primare urbane și rurale* aplicată la bucați de cetire. Manual pentru institutori și institute, învățători și învățătoare, precum și pentru elevii școlilor normale. Partea I, pentru clasa II-a și a III-a primară.

Elemente de *Gramatica Română în școlile primare urbane și rurale* aplicată la bucați de cetire. Manual pentru elevii din clasa II-a și a III-a primară. Partea I-a, de Vasile Măndreanu, profesor de limba și literatura română la școala normală de institutori din București.

Carte autorizată de ministerul Cultelor și al instrucțiunii publice.

Conductor la *Gramatica română* edițiunea III-a. — Prețul 2 lei 50 bani.

Elemente de *Gramatica română* edițiunea a IV-a. — Prețul 1 leu.

BOALELE SIFILITICE

Neputința bărbătească

Vindecă după cele mai noi metode, radical, fără durere și împedicare; după experiență de 17 ani. Specialist în boalele luești

Dr. THÖR

Strada Emigrat No. 3, (în dosul școlii militare) intrare din calea Victoriei prin strada sf. Voevozi, (Tramvay). Consultațiunile de la 8 dimineața până la 6 seara. Loc separat de așteptare pentru fie-care.

EPITROPIA

AȘEZEMINTELOR BRANCOVENEȘTI

Find-că la licitațiunea (înulă în ziua de 21 ale corentei lună, pentru arendarea Vijilor Sârbeni, și Scăeni, din județul Prahova, pe un perioadă de 5 ani, nu s'au prezentat concurenți; Epitropia publică că în ziua de 27 corent se va ține o nouă licitațiune în cancelaria administrației la ora 12, merid; unde se pot vedea și condițiunile în toate zilele de lucru de la ora 10—2 p. m.

BUCUREȘCI. — TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, F. GÖBL FIU 12, Pasagiul Român, 12.

VIN NEGRU

de Oravița și Golu-Drancea

Vechiul de 4 ani, calitate superioară tuturor altor vinuri. — 15 fr. vadra și

ALB DE DRAGAȘANI

din recolta anului 1888. — 15 fr. vadra la PAUN POPESCU & Comp.

18. STRADA LIPSCANI 18.

Rugăm pe Onor. cititori a observa și citi anunțul „Minunile Industriei Vieneze“ de pe pagina a IV-a.

BURSA DIN BUCUREȘTI

19 (31) Ianuarie 1888.

VALORI	Tirgul liber	Cota oficială	Bani	Termen
Renta română perpet. 1876.	91	—	—	—
Renta română amortisabilă.	93 1/4	—	—	—
Renta rom. (rurale convert.)	88 1/4	—	—	—
Obl. de stat C.F. Române 6%	—	—	—	—
idem idem . . . 5%	—	—	—	—
Imprum. Stern 1864 . . .	—	—	—	—
idem Openheim 1866 . . .	—	—	—	—
idem Oraș București . . .	74	—	—	—
idem idem din 1884 . . .	—	—	—	—
Imp. or. B. cu prime loz fr. 20	37	—	—	—
Credit fonciar rural . . . 7%	105	—	—	—
idem idem . . . 5%	89 1/2	—	—	—
Credit fonc. urb. din Buc. 7	102 1/2	—	—	—
idem. idem. . . 6%	96 1/2	—	—	—
idem. idem. . . 5%	86	—	—	—
Credit fonc. urb. din Iași . . .	75	—	—	—
Obl. casei pensiu. fr. 300	210	—	—	—
Lozuri otomane . . .	—	—	—	—
Panama . . .	—	—	—	—
Korinth . . .	—	—	—	—
Banca naț. ult. div. 77. 40.	—	1004	—	—
Dacia-Rom. ult. div. 21 lei.	—	—	—	231
Naț. de asig. ult. div. 16.50	—	—	—	—
Banca rom. ult. div. fr. 10 . . .	—	—	—	—
Soc. rom. de cons. ult. div . . .	—	—	—	85
Soc. Baz. art. ult. div. lei 20	—	—	—	—
Soc. rom. de hăr. ult. div. . . .	—	—	—	—
Soc. de reas. ult. div. 15 l. a . . .	—	—	—	—
Naț. de asig. ult. div. 94.40	—	—	—	—
Soc. de cons. ult. div.	—	—	—	—
Soc. de hărție ult. div.	—	—	—	—
Agio în bursă	—	—	17 80	—
Banca națională a României	—	—	—	—
compt 6%	—	—	—	—
Avansuri pe efecte . . . 7%	—	—	—	—
Avansuri pe lingouri . 7%	—	—	—	—

Tendința pieței, susținută

tot așa la Portugesi; — la Celto-breton pout 'oală. Ideia fundamentală este aceeași, deși se desbină elementele materiale și intru cât-va nuanțele: mozzo, cubo, pout, sint de o potrivă o măsură de capacitate, un fel de cutiă în care poate intra un lucru.

De ce dară Românul nu zice centrului roșii nici buric ca Neamțul, nici piuliță ca Slavul, nici vas ca toți frații noștri din Occident, ci l' zice *căpșină*, asemănîndu-l cu eașta capului? Scim că Moldovenii îl numesc mai adesea, "butuc", adică o bucată de lemn groasă sau grea; însă aceasta nu cuprinde în sine o asociațiune de idei, ci numai un sofu de definițiune. Scim, de asemenea, că se mai zice și bucașă, dar numai despre trăsura de oraș, nici o dată despre căruțe; cuvint nou, introdus la noi prin cărătășia nemțească sau polonă: nemțeșce Bûchse, poloneșce bucks. Nici "bucșă", nici "butuc", nu încep dar aci, căci ne trebuie o veche asociațiune de idei. Singurul termen care poate fi pus alături cu terminologia germană, slavică și latină, este *căpșină* "tete", "crâne". Și tot așa centrul roșii se chiamă:

bulgăresce glavină "căpșină", de la glava "cap"; serbesce glavină "căpșinică", de la glava "căpșor"; ungurește agy "cap."

În scurt, pe întreaga întindere de pămînt cuprinsă de Românii la mijloc, de Serbi și Bulgari dintr-o parte și dintr-o parte de Unguri, domnesce pentru centrul roșii una și aceeași asociațiune de idei, pe care,

de o vom căuta cu luminarea, totuși pe a-tuarea n'o găsim.

Slavică ea nu este, căci toți Slavii au piuliță. Deci nu noi am luat-o dela Serbi și Bulgari, ci dinși ai primit-o de la Români, ba încă lăsîndu-l același sufix "ină", care la ei nu se potrivește, fiind-că slavoneșce "glavina", sau "glavina", este un adjectiv însemnînd "a capului", sau "a căpșorului", iar nu substantivul "cap", sau "căpșor". Vorba serbo-bulgară este dară un învederat împrumut de la noi, și aceasta nu numai ca asociațiune de idei, ci tot-odată și ca formă.

Prin urmare, remîn în luptă Ungurul și și Românul. Care de la care? Centrul roșii nu înfățișează prin chipul său nici o asemănare cu o căpșină, încât să se crează că doă popoare, fie-care în deosebiri a l' putut ajunge de la sine și la această asociațiune de idei atât de ciudată; ș'apoi tocmai doă popoare învecinate. Împrumut trebui să fie, da și da; însă cine anume este împrumutătorul și cine e cel împrumutat? Iată o întrebare foarte alunească, peste care vom putea pași cu încredere numai atunci, dacă vom găsi mai întâiu oproptea, ca nu cum-va să ne povînim pe necugetate în dreapta sau stînga.

De vreme ce d'a-dreptul cele doă lucruri, centrul roșii și or-ce fel de cap, nu se aseamănă deloc unul cu altul, aci dară asociațiunea de idei nu poate fi nemijlocită ci neapărat rezultă prin înverigare dintr-o altă asociațiune de idei anterioară, astfel că cu A ni-a adus a-minte pe C, ci de la A nimerim-am la C trecînd prin B. Acest B, trăsură de unire între A și C, este prop-

teaua cea căntată pe alunecșul problemei Nu ne mai întrebăm dară, dacă Ungurul a împrumutat de la Român or vice-versa, ci ne vom întreba: din doi, cine oare stă-pânește pe B, pe asociațiunea de idei cea mijlociă, pe veriga dintre A și C?

Limba latină cea poporană, alături cu termenul general modiolus, care îmbrățișă întregiunea centrului roșii, atât partea din afară cea lovită de spite, precum și partea din lăuntru cea în atingere cu osia, avea anume pentru această din urmă, adevă pentru gaura butucului, termenul special de buccula sau buccella, deminutiv de la bucca "gura", printr-o asociațiune de idei foarte firească între o deschizătură și o gură. Forma buccella s'a păstrat în dialecte italiene; "boccola o buccola, cerchio o pezz di ferro, di cui si riveste l'interiore del mozzo delle ruote, quando la sala è di legno, (Boerio). Forma buccella, pe de altă parte, a trecut la Albanesi: "botziel, Radnabe, (Hahn) și mai ales la Români: bucea, articulat bucea u a, la înmulțit bucele "colac de fer din intrul roșii, care o apără a nu se roade de osie, (Costinescu). Ei bine, din dată ce gaura centrului roșii s'a zis bucea, adevă "gură", gura făcînd parte din cap, o a doua nemijlocită asociațiune de idei a dat întregului centru al roșii numele de căpșină.

Italianul "bocca", spaniolul și potuguesul "boca", provențalul "bocca", reto-romanul "bucca", și francesul "bouche", dovedesc, prin aproape unanimitatea tuturor dialectelor neo-latine, cum-că la vechii Romani în graiul lor poporan bucca, buccella, bu-

cella, însemna pretutindeni "gură". Tot așa trebuia să fi fost oare-cînd și la noi, unde astăzi buca nu mai are acest înțeles. Din acea depărtată epocă se trage și numele de căpșină pentru centrul roșii, care nu se putea naște printr-o altă asociațiune de idei decît aceea dintre "gură", și "cap". Cuvintul aparține dară epociei cele mai bătrîne din istoria limbii române.

Ungurii zic și ei centrului roșii agy "cap", dar fără a avea la dînși vre-o asociațiune de idei, care să ne dea cheia enigmei, căci deschizătura acestui centru nu se cheamă ungurește "șază", sau prin vre-un alt termen cu noîma de "gură", sau de o parte oare-care a capului. Cuvintul, neapărat, trebui să fie vechiu în limba maghiară, de oare-ce e foarte răspîndit și n'are sinonim; dar ungureș el nu este decît numai doară prin materie. Maghiarii au tradus bine-rău pe al nostru căpșină prin "agy"; aș scăpat însă din vedere de a traduce ungurește și pe bucea, făcînd care, o verigă din țanțul ideilor celor asociate lipsind, faptul de împrumut ese la iveau.

Așa dară caracteristica indentitate logică a numirii centrului roșii la Serbi, la Bulgari, la Unguri și la Români își află o deslegare. Când se întâmplă că două popoare locuiesc mai mult timp împreună, ele își altoesc unul altuia nu numai o seamă de cuvinte, dar și unele idei, traducîndule din grai în grai, după cum se traduc basmuri, legende, căntece. Într-o asemenea împrejurare, treaba cea grea și gîngășă este de a deosebi lămurit pe cel ce dă de cel ce primește Serbi, Bulgari, Unguri,

când s'a revarsat apa tulbură în veacul de mijloc pe sub poalele Balcanului și ale Carpaților, tot peste prund românesc au nimerit pretutindeni și tot cu al-de Români au trebuit să se amestece. Luînd de la noi căpșină, unii dinnei au prefăcut-o în agy, cel-lalți în glavina sau glavicina...

Mari sunt minunile prietenului meu de la Vrancea! Păcatul s'eu de a și zugrăvi mereu cugețările, un păcat pentru care bine și fac d.d. X și Y de l' bicuiesc fără milă și chiar fără alte multe, îl împinge într-o seară de a desemna o roată; și iată că aceea năbădăioasă roată o tulește de odată departe-departe tocmai până la Buda-Pesta, certându-mă acolo cu vitejii honvezi, cari sunt încredințați că la Dunăre maghiarii musai să fie mai vechi decît Românii. De se va supăra cum-va d. Hunfalvy, să știți bine că — nici una, nici două — îi dau legat cobză de neastămpăratul făptas al "Sulțanicăi", și ast-fel voiți scăpa de Unguri, iar de la Vrancea va scăpa și el de d.d. X și Y.

B. P. Hasdeu.

